Het Secreet des Conings van Spangien/Philippus den tweeden/achter-gelaten aen zijnen lieven Zoone/Philips de derde van dien name/ vervatende hoe hy hem reguleren sal nae zijns Vaders doodt.

Jn't licht gebracht door een Dienaer van den Heere Christoffel de Mora / Schatbewaerder des Conings van Spangien/ ghenaemt Rodrigo D. A.

Ende nu over-gheset uyt den Spaenschen.
Door P. A. P.

Eenighe Secreten des Conings van Spangien / Philippus den tweeden / achter-gelaten aen zijnen lieven Zone / Philips de derde van dien name / vervatende hoe hy hem reguleren sal nae zijns Vaders doodt.

SOne / ick hebbe veelmaels becommert gheweest / om u eenen gerusten staet achter te laten: maer noch den tijdt van mijn lange leven / noch de gheleghentheyt der Vorsten die my toeghedaen zijn en hebben my daer toe connen helpen. Ick belijde dat ick over de 5594. Milioenen Ducaten verquist hebbe / daer ick niet voor genoten en hebbe (in min dan drie-en-dertigh jaren dan hertseer en verdriet. t' Is waer ick hebbe Portugael verovert / maer soo licht als my Vranckrijck ontslibbert is soudet hier mede oock moghen varen. Och oft ick den raedt van mijn Heer Vader (Saliger memorie) gevolght hadde: Oft dat ghy ten minsten noch wildet mijnen raedt naercomen / ick soude mijn lijden te gheruster verdraghen ende te ghewilligher stervende / u in dit aertsche leven laten.

Dit is dan dat ic u tot een eewich Testament achter late (boven soo veel heerlijcke Coninckrijcken) om als in eenen spieghel te sien / hoe ghy u nae mijn doodt inde Regieringhe draghen sult.

Altijt waernemende de veranderinghe van ander Rijcken / om daer mede u profijt te doen nae gelegentheyt: Ende niet te min de ooghe houden op den ghenen / die inden Raedt naest by u zijn.

Ghy hebt twee middelē daer ghy u Spaensche Rijcken meught deur onderhouden.

Het een is de Regieringhe. Het ander de Indische vaert.

Soo veel de Regieringe aengaet: Oft ghy moet den Edeldom / oft de Gheestelijcke tot u trecken.

Verlaet ghy u op de Gheestelijcke / houdt de ander in breydel / alsoo ick ghedaen hebbe.

Maer soo ghy u meynt met den Adel te versterken so verkrimt der Gheestelijcker incomen soo veel als u ymmers mogelijck is.

Wilt ghyse beyde te vriendẽ houden/ sy sullen u uyt-suppen: Ende ghy sult daer benevens u Rijcken in onrust stellen nimmermeer tot resolutie comende.

De Balanche sal als nu vande een / als nu vande ander overwoghen worden.

Mijnen raet is dat ghy de Nederlandtsche Provintien te vriende houdt/ by soo verre als ghy u met den Edeldom wilt behelpen: overmits dat sy vrienden syn met den Franchoys/ Enghelsman/ ende eenighe duytsche Vorsten.

Noch Italien/ noch Polen/ noch Zweden/ noch Denemarcken/ noch Schotlandt/ en kunnen u te bate comen.

Den Coning van Schotlandt is arm.

Denemarcken krijght zijn incomen van d'uytlantsche Natien.

Zweeden is altoos gedeelt, ende daer beneffens ongheleghen.

De Polen zijn altoos Meester over haer Coninghen.

Italien al ist rijck is veel te wijdt van dese gheleghen: ende daeren boven zijn al hun Princen van verscheyden humeuren.

Maer ter contrarien/ de Nederlanden zijn volck/ schiprijck/ ghedverigh inden arbeyt/ neerstigh in't ondersoecken/ kloeckmoedigh in't aenvanghen/ ende goetwilligh in't verdraghen.

t'Is waer ick hebbe Isabella Clara Eugenia uwe suster de selve ghegheven: Maer wat ist? daer zijn wel hondert uytvluchten in't ontwerp begrepen / daer ghy u mede behelpen kundt.

De principaelste zijn: Dat ghy Vooght zijt van alle hare kinderen: Ende datse niet en moghen veranderen in't stuck vande Catholijcke Religie: Want dese twee poincten wech-ghenomen / soo zijt ghy voorseker de selve Nederlanden absolutelijck quijte. Ende andere Coninghen sullen soo rasch inde weere wesen / om die door eenighen middel aen haer te verbinden/ dat ghy daer over wel sout mogen in een eeuwigh verderf comen.

So ghy u daerentegen meynt te behelpen met den Geestelijcken

staet/

staet/soo sult ghy u veel vyanden verwecken: Ick hebt beproeft.

Maer alleen houdt uwe correspondentien met den Pausen.

Gheeft haer veel.

Zijtse haest goet-willigh.

Onderhout die Cardinalen die meest by hem zijn.

Maeckt u Heere van haer Conclavium.

Hout de duytsche Bisschoppen te vriende: Maer en betrout niet meer door s'Keysers hant haer Pensioenen te versterken. Doch maeckt dat ghy selve van haer bekent wert/sy sullen u voorwaer te gewilliger dienen/ende u giften met meerder vreught aennemen.

Die van minder qualiteyt zijn en laet u niet ghenaken/ om daer door den Adel ende de Gemeente een goede ooghe te geven: Want inder waerheyt/ als ick't seggen moet/ haer hoverdye is groot: zy zijn machtigh in rijckdommen: wat sy begeren moet gedaen wesen: sy sullen u lastigh vallen/ende in't eynde uwen Scepter beheerschappen: Daerom behelpt u met de gene die vanden Adel zijt/uyt grooten huyse: ende dringtse altemet in groote Geestelijc incomen. Het onnut ghespuys en is u soo dienstich niet / of ten sal u duysentmael-duysent nijden doen verwecken/daer door ghy alle u incomen sult consumeren. En ghelooft dan niemandt vanden haren / of hy en sy van qualiteyt.

Verlaet de Enghelsche verspieders.

Ontslaet u vande Fransche ongheldern.

Ende laet u vry dienen van een deel Neder-lantsche Heeren/ op dat ghy haer altijt aen u best vertroude verknoopen meught.

Soo veel de Indische vaert aengaet / Oostersche ende Westersche/daer in bestaet de macht van de Conincktijcken van Spaengien ende oock met eenen den dwang vanden Italianen.

Vranckrijck ende Enghelandt en kunnen in dese palen niet begrepen werden / om daer uyt-ghestooten te zijn: Haer macht is te groot: Haer Schip volck te veel: De Zee al te ruym: Haer Coopluyden te machtigh: Haer Soldaten te geldt-gierigh ende haer onderdanen te ghetrouwe.

De Nederlanden heb ick voor u daer uyt-ghesproken: maer ick vreese dat den tijdt ende de menschen veranderlijck zijn: Daerom verandert inde West-Indien dickwils u Gouverneurs.

Die ghy van daer treckt/ steltse inde regieringhe vanden Raedt van Indien alhier/so en sult ghy/ mijns bedenckens/ nemmermeer kunnen bedrogen werden: oft elck van beyden sal u t'profijt openbaren/ende meerder eere soecken.

Siet ghy dat den Enghelsman hem stelt om u de selve profijten te benemen (ghelijck hy machtigh van Zee-volck eñ Schepen is/ den Franchoys en acht ick in desen deele niet) sterckt u stracx met de Neder-landers/ als waert dat sy oock eensdeel Ketters waren/ ende blijven wilden: mits conditie dat sy sullen moghen hare goederen in Spangien ende Italien lyberlijck vercoopen/ midts betalende de Coninckl ijcke incomen/ende andere gerechticheden. Ende alsdan Paspoort verwerven/ om op de selve Oostersche oft Westersche Indien te varen: mits stellende borghe alhier/ende Eedt doende/ dat sy van daer comende/ weder in Spangien sullen lossen/ op verbeurte/ soo zy anders bevonden waren/ aen den lijve ghestraft te werden. Ick soude meynen dat sy u dit niet en sullen weygheren te onder-houden: Ende door desen middel sullen de Indische ende Spaensche Rijckdommen met de Neder-landtsche Trafficke in een ghebonden blyven. Enghelandt ende Vranckrijck sullen moeten op haren Buydel teeren.

Mijn Zoon/ ick soude u wel veel meer voor ooghen stellen/ in't veroveren van andere Coninckrijcken: Maer alle de Advertissementen daer af/oock de Discoursen die my daer op ghelevert zijn/ ende by my verbetert/ die sult ghy vinden in mijn Cabinet: Laet u Christoffel de Mora stracx de sleutel geven op dat dese vertrouthe den niemandt in handen en comen.

Ic hebbe op den sevensten Septembris van dese Memorikens/ die seer doornaept met schrijven waren/ in't vier doen werpen/ ick sorghe datter wel wat mochte verduystert wesen: Neyght u oore om sulcx te vernemen.

Ick

Ick hebbe heden noch hier by gevoeght / soo ghy met Antonio Perez kunt maken / siet dat ghy hem in Italien treckt / oft ten minsten dat hy u beloove dienst in ander Conincrijcken te doen: Maer en laet hem nimmermeer in Spangien noch in Nederlant comen.

Aengaende u Houwelijc / die stucken berusten onder den Secretarius La Loo: dan ghy sult daerenboven dit beseghelt Billetken dickwils over-lesen. Hier en is niemant over ghe weest dan mijn eyghen handt.

Hebt altijdt acht op de Raedt-ghevers die rondt om u staen.

Het ontchijffren moet ghy u selfs onderwinden.

En vertoont u Secretarissen niet. Levert haer altijt werck / t'sy van kleen ofte groot importantie. Beproeftse liever door u vyanden / dan door u vrienden / al most ghy u sekreet eenighen van den uwen voordraghen. Behout het uyterste altijt in uwe borst.

Beminde Leser / dit is so veel alsmen is comen te weten uyt de ghebrande Billetten (soo sy meynden) Godt gheve dat alle de aenslaghen vanden Vyant haest moghen ontdeckt werden.

AMEN.

